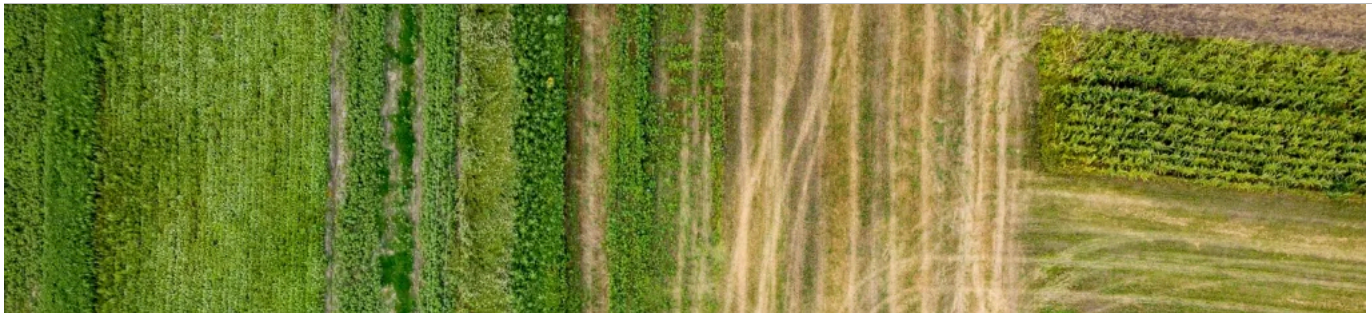

Mala zemlja za velike prijevare: Kako ukrasti europski novac? (Dio 2): Europsko, a naše – kako krađu Hrvati?

Autor **Plamenko Cvitić** - Monday, September 22, 2025, 21:41

Otkrijte više

[Proizvodnost](#)

[produktivnost](#)

Prema javno dostupnim podacima, EPPO trenutačno u Hrvatskoj vodi oko 70 istraga s procijenjenom štetom od gotovo 278 milijuna eura. Samo u 2023. godini pokrenuto je 36 istraga "teških" 69 milijuna eura, od čega se 29 milijuna eura odnosi na porezne prijevare. Po tipologiji malverzacija, najveći udio odnosi se na prevare s trošenjem novca iz europskog proračuna – 25 istraga povezano je sa zloporabama programa regionalnog razvoja, a 13 zbog moguće štete poljoprivrednom fondu.

Da ipak ne bi ispalo da su Hrvati najveći europski prevaranti, valja istaknuti da se prevare događaju u svim zemljama Europske unije. Kako je u jednom javnom istupu rekla glavna europska tužiteljica Laura Codruța Kövesi, prevare s poljoprivrednim i drugim subvencijama iz europskih fondova nisu problem ograničen na pojedine države, već potiču korupciju diljem cijelog bloka. Međutim, način na koji se prijevare izvode u Hrvatskoj ima određene specifičnosti koje vrijedi detaljno analizirati.

Anatomija prijevara: osnovni obrasci

Prvi i najčešći način prijevara s europskim fondovima su napuhavanje troškova i pravdanje lažnim računima. Riječ je o umjetnom povećanju troškova projekta, a akteri se nadaju da europski kontrolori nisu stručnjaci za specifične strojeve i opremu, pa će ih biti lako nadmudriti. Korisnici EU fondova tako podnose zahtjeve s nerealno visokim cijenama opreme, usluga ili građevinskih radova, a nakon što dobiju odobrenje, nabavljaju iste stvari po znatno nižim cijenama ili nabavljaju rabljenu opremu umjesto nove. Takve prijevare su relativno jednostavne, ali istovremeno i najlakše za otkrivanje, jer prevaranti najčešće jako podcjenjuju one koji kontroliraju provedbu projekata. Početkom rujna detaljno je opisan najsvježiji primjer takve prijevara: u slučaju proizvodnje briketa u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji, direktor i voditelj tvrtke kupili su rabljene strojeve iz Srbije za 398.866 eura, a zatim ih prikazali kao nove i prodali vlastitoj tvrtki za gotovo 935.000 eura. Na temelju takvih lažno prikazanih troškova zatražili su 420.883 eura bespovratnih sredstava od HAMAG-BICRO-a, koji im je isplatio prvih 285.904 eura prije nego što su uočene nepravilnosti. Prevaranti su dodatno maskirali prijevaru fizički mijenjajući opremu – ponovno bojali strojeve i zamjenjivali identifikacijske pločice proizvođača kako bi prikriili pravo podrijetlo i stvarnu cijenu.

Drugi po redu je jedan od najučestalijih oblika prijevara – skrivanje sukoba interesa kroz lanac podugovaratelja. Hrvatska zakonodavna regulativa zabranjuje korisnicima EU sredstava odabir izvođača ako postoje osobne ili poslovne veze između vlasnika tvrtki, a neki domaći prevaranti mislili su da takve stvari mogu lako prikriti. Tako je OLAF još 2021. godine posumnjao u projekt slavonskog tajkuna koji je naumio izgraditi vinariju europskim novcem. Tvrtka koja je dobila 1,3 milijuna eura iz Europskog fonda za jamstva u poljoprivredi dodijelila je ugovor o građenju vrijedan tri milijuna eura tvrtki bez zaposlenih. Ta tvrtka je zatim potpisala podugovor s tvrtkom u vlasništvu sina vlasnika tvrtke korisnice. OLAF je otkrio da je jedina svrha ovog manevra bila sakriti očigledni sukob interesa od nacionalnih vlasti, te je preporučio povrat punog iznosa i pokretanje kaznenog postupka. Ovaj slučaj je razotkrio i administrativnu slabost u hrvatskom sustavu – pravila o sukobu interesa odnose se samo na korisnika sredstava EU i glavnog ugovaratelja, te se mogu lako zaobići korištenjem podizvođača, no očito to ne može zavarati iskusne europske istražitelje.

Otkrijte više

[Proizvodnost](#)

[produktivnost](#)

Treća popularna prevarantska metoda je krivotvorenje dokumentacije odnosno izrada lažne dokumentacije kako bi se prikrio nedostatak odrađenog posla. Riječ je o sofisticiranoj metodi koja zahtijeva koordinirano djelovanje više osoba. Tvrtke dostavljaju lažne izvještaje, izmišljene zapisnike, falsificirane potpise i pečate kako bi dokazale da je posao izvršen u potpunosti. Primjera je dosad bilo mnogo, a jedan od 'školskih' primjera zbio se

2020. godine: jedna hrvatska tvrtka vodila je tri projekta sufinancirana kroz Instrument za prepristupnu pomoć (IPA) i Europski socijalni fond (ESF), čija je svrha bila pružanje usluga rehabilitacije osobama s mentalnim i tjelesnim problemima u ruralnim područjima. OLAF je otkrio da je samo 7% ukupnih troškova posla stvarno izvedeno u nekoj od aktivnosti, te da stopa završetka nikada nije bila veća od 50%, unatoč zahtjevima tvrtke za naknadu za 100% posla potkrijepljenom lažnom dokumentacijom. OLAF je preporučio povrat punog iznosa od 562.956 eura i pokretanje kaznenog postupka.

Preko svinja do eura

Četvrta metoda odnosi se na lažne prijave i neispunjavanje uvjeta za prijavljivanje na europske natječe. Naime, korisnici EU fondova često podnose krivotvorene prijave iako znaju da ne ispunjavaju potrebne uvjete programa. Ova vrsta prijevare posebno je česta u poljoprivrednim potporama gdje postoje strogi standardi koje proizvođači moraju zadovoljiti. Iako po svojoj zahtjevnosti nije osobito zahtjevna vrsta prijevare, zanimljivo je da su njoj znali pribjeći i neki vrlo veliki akteri. Tako je 2024. godine otkrivena afera Pivac/Vajda, prijevare koja je zapravo trajala godinama: u razdoblju od ožujka 2018. do lipnja 2023., bivši i tada aktualni predsjednik Uprave, zajedno s predsjednikom i članom Nadzornog odbora, podnijeli su više zahtjeva za financiranje u ukupnom iznosu od preko 9 milijuna eura u sklopu hrvatskog Programa ruralnog razvoja za poboljšanje dobrobiti životinja u svinjogojstvu. Potporom sufinanciranom iz Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj (85%) i državnog proračuna RH (15%) nadoknađuju se korisnicima izgubljeni prihod i dodatni troškovi nastali ispunjavanjem obveza koje nadilaze standardne zakonske uvjete u uzgoju svinja – zabrana sječe repova, osiguranje ispusta u nastambama, obogaćivanje ležišta, dodaci prehrani i slično. Iako su znali da njihova tvrtka ne ispunjava potrebne uvjete, okrivljenici su podnijeli krivotvorene prijave za gospodarstva svojih kooperanata. Tijekom godina, pet voditelja i kontrolora odjela kooperacije na zahtjev uprave sačinjavalo je dokumentaciju u kojoj su neistinito prikazivali da kooperanti društva primjenjuju propisane obveze. Od ukupno traženih preko 9 milijuna eura, tvrtki je isplaćeno više od 5,4 milijuna eura subvencija Unije, od čega je 4,7 milijuna eura dobiveno prijevarom. Kada je Agencija za plaćanja u poljoprivredi otkrila nepravilnosti, uskratila je isplatu 3,6 milijuna eura za 2022. godinu. Pivac i suradnici su se nagodili s EPPO-om, priznali krivnju, a Pivac je osuđen na 1,5 milijuna eura novčane kazne i rad za opće dobro.

U zemlji gdje je korupcija narodni običaj, ne čudi da se i europske fondove pokušava pokrasti – podmićivanjem. Tako je prije dva tjedna otvorena afera "Hrvatske šume": USKOK i EPPO u koordiniranoj akciji uhitili su dvadesetak osoba zbog sumnji na malverzacije, primanje i davanje mita prilikom otkupa drvene građe od Hrvatskih šuma. U Zagrebu je uhićen Darko Sušan, šef komercijale iz Direkcije Hrvatskih šuma, zbog sumnje na primanje mita. U Bjelovaru je uhićen Ivan Cug, voditelj Uprave šuma Podružnica Bjelovar, te njegov kolega zadužen za komercijalu. Među uhićenima je i poduzetnik Mario Janković iz tvrtke Atlas MR, koji se sumnjiči da je od ožujka 2024. do rujna 2025. odgovornim osobama u Hrvatskim šumama davao novac i razne usluge, a zauzvrat je za svoja i povezana trgovačka društva osiguravao povlašteni tretman u dodjeli drvnih sortimenata. USKOK navodi da je Janković dao Sušnju 15.000 eura mita kako bi osigurao tražene količine drva, vodio brigu o isporuci i kontaktirao podređene voditelje. Tako je omogućio prioritet u isporuci drva u količini, kvaliteti, vrsti i dinamici koju je sam određivao, bez obzira na potrebe tržišta i druge ugovorne kupce. U istoj aferi našlo se još kriminala: osim korupcije, EPPO istražuje i subvencijsku prijevaru u Hrvatskim šumama prilikom nabave stroja za obradu drva.

Otkrijte više

[🔗 produktivnost](#)

[🔗 Proizvodnost](#)

Ovaj novinarski projekt ostvaren je u okviru financijske potpore novinarskim radovima Agencije za elektroničke medije u okviru projekta poticanja novinarske izvrsnosti i slobodan je za korištenje i prenošenje.

Plamenko Cvitić

<http://plamenko-cvitic.from.hr>

Otkrijte više

[🔗 Proizvodnost](#)

[🔗 produktivnost](#)